

PETR SAMOJSKÝ

Prstýnky může doručit i vodník

O svatbách tradičních, malých, velkých, na dece, pod stromem, v balonu, na věži i na rozhledně. Ale hlavně o tom, že nejdůležitější je pocit, který si sami odnese.

PŘIPRAVILA MARTINA HÁCHOVÁ

Původním povoláním je Petr Samojský vozmistr. Což je člověk, který pracuje u dráhy. Mohlo by se zdát, že taková profese je na hony vzdálená činnosti duchovního a svatebnímu obřadu – tedy tomu, co je náplní jeho života dnes. Podle něj to je však svým způsobem stále jedno a to samé.

Jak jste se od železnice dostal k oddávání?

K unitářům jsem chodil už od roku 1987, hledal jsem nějaké duchovně založené, ale nedogmatické společenství. Bylo to první místo, kam jsem přišel a nepřivítali mne souhmem věroučnických článků, ale dali mi prostor a inspiraci pro práci na sobě. Postupem času jsem začal být aktivní a opravdu mě to zaujalo, takže když se po pár letech naskytla možnost stipendia na unitářském semináři v Chicagu, neváhal jsem. Tam jsem nakonec zůstal sedm let. Po magisterském studiu jsem ještě pokračoval v doktorátu a během té doby jsem pracoval jako kaplan v Clevelandu a duchovní v unitářské obci v Coloradu.

Co to obnášelo?

Co takový duchovní dělá, to je zajímavá otázka. Samozřejmě v první řadě zajišťuji naše shromáždění. K tomu patří doprovázení členů v různých situacích života, nekonečná řada hodin setkávání se na kafi a návštěv, vítání dětí do života, pohřby, svatby a vůbec oslavy nejrůznějšího druhu, a samozřejmě také nějaká administrativa. Ve své pražské obci jsem duchovním i takzvaného širšího společenství, které poskytuje zázemí členům po celé zemi.

V čem je svatební obřad vedený unitářským duchovním jiný?

Důraz je kladený na hodnoty a potřeby, které mají konkrétní lidé, na individualitu. Tak vlastně fungují i naše shromáždění. Při svatbě je to ale možná více znát, protože se jí často účastní lidé, kteří vůči náboženství mají spíše předsudky. Pak jsou mile překvapeni, že svatební obřad vedený duchovním může být úplně jiný než svázaný jasnými pravidly, jak očekávali. Nejspíš proto má o naše obřady zájem i veřejnost, protože český člověk je hloubavý, duchovně založený a svobodomyšlný, ale nerad se organizuje.

Napsal jste knihu Svatba jako dobrodružství. Proč se vlastně tolik věnujete právě svatbám?

Dělám svatební obřady moc rád, protože je to příležitost v rodinách bilancovat, vnímat sebe navzájem v kontextu času a zamýšlet se nad budoucností. Podobné je to s pohřby, ale vypadalo by asi divně, kdybych řekl, že stejně rád dělám i pohřby, že? Jenže z mého úhlu

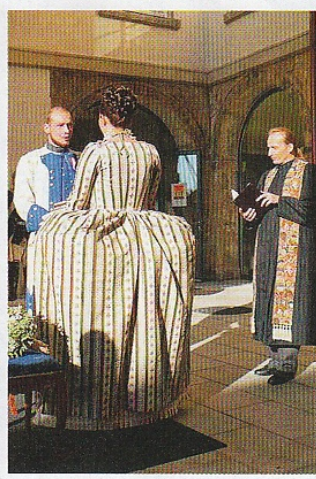
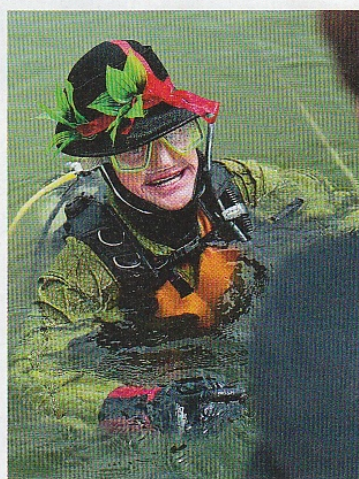
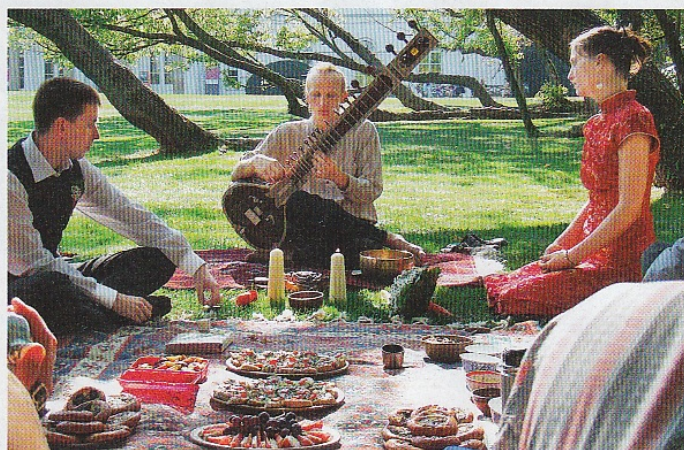
Dělám svatební obřady moc rád. Je to příležitost v rodinách bilancovat, vnímat sebe navzájem a zamýšlet se nad budoucností.

pohledu je to prostě milník v životě člověka, odborně bychom mohli říct přechodový rituál, a já cítím jako velkou poctu, že mohu být v takové chvíli tím, kdo druhé doprovází a pomáhá jim.

Jak se měnil a mění vztah lidí k vdavkám a ženění?

Dnes už si více lidí uvědomuje, že svatba nemusí být jen formalitou na úřadě, kde oddávající čte text, který se od dob minulého režimu

změnil jen v pár drobných formulacích. A tak hledají alternativy. Naproti tomu i církve a náboženské společnosti jsou flexibilnější a vycházejí vstříc třeba i těm, kteří nejsou jejich členy. Velmi stoupá i zájem o svatební obřad lidí stejného pohlaví, kteří mohou vlastně poprvé v historii naší země vstupovat do legálního svazku. Legální možnosti jejich svazku jsou sice ještě stále omezené, ale čím dál víc lidí si uvě-

domuje, že jejich vztah, který je tak jako heterosexuální založený na lásce, zasluhuje stejná práva a stejně hluboký duchovní prožitek. Některé církve jsou dosud odmítavé, ale pro unitáře v tom rozdíl není, podstatné je, že dva lidé spojeni láskou spolu chtějí žít.

Existuje u svateb něco jako módní trend?

Existuje snad v dnešní době nějaká oblast lidské činnosti, kde by nevládly módní trendy? Ale vážně: když se otevrou možnosti, lidé hledají způsoby, které by jejich svatební obřad udělaly nezapomenutelným, a to je dobře! Tohle bych viděl jako novou módní věc, která se projevuje různými způsoby: svatba v balonu, na lodi, na soukromé zahradě, na místě, kde se lidé poprvé potkali.

Co je teď v módě?

Z mého pohledu je to právě nejvíc výběr místa, kde se lidem líbí, a to především v přírodě.

Máte pocit, že lidé chtějí spíš větší svatby, nebo menší?

Všechno je otázka srovnání. I nej-

větší svatba u nás je malá v porovnání se svatbami některých jiných národů. V Indii není nic zvláštního být na středně velké svatbě o počtu „pouhé“ tisícovky lidí, případně na svatbě jen pro nejbližší rodinné příslušníky, „jen“ pro 250 osob. U nás je takový dobrý průměr z mé zkušenosti 60 až 80 osob. Spíš výjimečně jsou svatby pro 150 lidí a více. Zato nejsou výjimkou svatby jen se svědky, čili pro pět osob včetně oddávajících.

Děláte i svatby velmi netradiční, vzpomeňte na nějaká NEJ.

Nejobyčejnější: na dece u Berounky nebo s kytarou v Prachovských skalách. Nejvýše: v balonu nad Karlštejnem a na Petřínské rozhledně. Nejnižše: pod zemí v hlubokém sklepení. Největší: pro 200 lidí. Nejmenší: jen se svědky. Nejkrásnější: tak to je každý obřad, který takto lidé vnímají! A o to se přesně snažím, pomoc lidem vnímat ten jejich vzác-

ný okamžik jako krásný korálek na šňůře života.

Svatební obřad dnes může vypadat prakticky jakkoli. Co je vlastně ze zákona nutné?

Technicky vzato právní účinek svatebního obřadu vzniká vyjádřením úmyslu vstoupit do manželství, který je vyřčen před oddávajícím a dvěma svědky. Samozřejmě za předpokladu, že před svatbou jsou na matrice vyřízeny potřebné dokumenty. Na druhé straně je třeba rozlišit obřad jako takový od právního úkonu. Není problém dojít si na úřad pro takovou tu „rychlovku“ a pak si udělat obřad jakýkoli a kdekoli.

Určitě máte i spoustu veselých historek...

Nejen veselých, ale i krásných a lidsky hřejivých. Přiznám se, že někdy si udělám chvíli při dobrém čaji a probírám se fotografiemi ze svateb z minulých let, vzpomínám a přeji manželům do života jen to dobré. Vzpomínám třeba na svatbu, kdy snoubenci přijížděli na voru a přitom jim spadly do vody prstýnky. Později

při obřadu se z jezera vynořil vodník a prstýnky doručil. Byl to kamarád potapěč, který byl celou dobu schovaný na dně jezera. Představte si to zděšení všech, když prstýnky zmizely pod vodní hladinou! A pak ten úlevný a radostný ryk, když se vodník s prstýnky objevil.

Co se na svatbách nejčastěji zvrtně?

Počasí je klasika. Větu „Nám pršet nebude, stačí tomu jen pevně věřit!“ slyším často. A bylo by hezké tomu věřit, kdybych už tolikrát nestál promočený na kůži pod olouvenou oblohou. Nejhorší ale je, že lidé podceňují koordinaci a spoléhají na „organizačně schopnou kamarádku“. I v malém počtu dvaceti lidí je třeba průběžně řešit spoustu věcí, nepočítaje ještě větší spoustu věcí, které očekávány a plánovány být nemohly. Takže se skutečně vyplatí mít někoho, kdo rozumí specifickým okolnostem svatby.

Jaký nejpodivnější požadavek jste zažili?

Když zašátrám v pokladnici vzpomínek, nejprve mne napadne svatební obřad v Národním památníku na Vítkově. Tak pestrou směsici pocitů při obřadu jsem snad jinde nezažil. Anebo stovku katolíků z Irska, kterým na poslední chvíli odmítl svatbu vykonat domluvený kněz, a chtěl po mně, abych ho zastoupil a udělal obřad „co nejvíce katolický“. Případně svatba na schodech z Kamy na Karlův most uprostřed stovek přihlížejících turistů...

Máte pár základních rad, aby svatba proběhla co nejvíc v klidu? Na co si dát pozor?

Jeden můj známý říká: „Když něco plánuješ, odhadni potřebný čas, který si myslíš, že to zabere, pak to ztrojnásob a budeš blízko.“ Člověk má tendenci podceňovat čas na přípravu i energii, která je se vším spjata. Takže plánovat, plánovat, plánovat. Nicméně v první řadě je důležité vědět, co chceš, proč to chceš, co pro to musíš udělat a co všechno k tomu budu potřebovat. Ale to je jako se vším v životě.

Takže moje rada zní: v představách se neomezujte, dobře se rozmyslete, do podrobností všechno naplánujte a zařídte – a pak si to pořádně užijte. A pamatujte, že pozlátka, které svatby doprovází, je sice krásná, ale druhořadá. ■